

A Swedish perspective on Pedagogical Competence

Anmeldelse af Lone Krogh, Institut for Læring og Filosofi/AAU Learning Lab. Aalborg Universitet

Åsa Ryegård, Karin Apelgren and Thomas Olsson.
A Swedish perspective on Pedagogical Competence.
Uppsala Universitet. Afdelingen for udvikling af undervisning og læring.
2010

Bogen er et resultat af et projektsamarbejde mellem 10 svenske videregående uddannelsesinstitutioner. Formålet med projektet var at skabe fælles debat om etablerede praksisformer omkring universitetspædagogisk arbejde samt nogle af de værdier, som praksisformerne hviler på. I projektet deltog repræsentanter fra Målardalen Universitet, Uppsala Universitet, Lunds Universitet, Blekinge Tekniske Universitet, Umeå Universitet, Mitt Universitet, Dalarna Universitet, Stockholms Universitet, Kalmars Universitet og Kristianstad University College. Ligesom i Danmark skal universitetsundervisere i Sverige kunne dokumentere pædagogiske kompetencer i forbindelse med ansættelser ved universiteterne. Da der gennem årene har udviklet sig forskellige praksisformer ved de enkelte institutioner, var det forfatterens ønske via projektet at opmuntre til fælles dialog, således at et fælles grundlag og en fælles platform til at understøtte, vurdere og belønne pædagogiske kompetencer ud fra kan etableres. – og dermed åbne op for nye muligheder for løbende udvikling af fælles syn på, hvad pædagogiske kompetencer er – og kan blive til i en universitets kontekst.

Bogen indeholder en beskrivelse af projektet samt 8 bidrag med forskellige perspektiver på universitetspædagogisk kompetence. Denne anmeldelse vil alene forholde sig til nogle af det samlede projekts resultater, idet disse bidrag indgår i de samlede konklusioner.

Projektet er blevet gennemført på 2 niveauer, dels gennem aktiviteter på de deltagende institutioner og dels via aktiviteter, som var rettet mod alle videregående uddannelsesinstitutioner. Således blev der gennem de 2 år, som projektet forløb, afholdt en række forskellige typer aktiviteter med deltagelse af nøglepersoner fra de videregående uddannelsesinstitutioner, hvor gældende praksisformer og tænkningen bag dem blev vurderet og diskuteret.

Bogen indeholder dels en præsentation af de fælles begrundelser og konklusioner, som projektets styregruppe er ansvarlig for. Den anden del af rapporten indeholder bidrag og diskussioner fra individuelle projektdeltagere. Projektet blev finansieret af den svenske afdeling for netværk og samarbejde i videregående uddannelse (NSHU).

Man når i projektet frem til at skitsere en pædagogisk kompetenceprofil for universitetsundervisere, som ultimativt karakteriseres som det at være i stand til at kunne understøtte studerendes læreprocesser på den aller bedste måde ved at kunne garantere ikke alene de bedste undervisere inden for det faglige felt men også, at de studerende møder undervisere, som er professionelle i deres måde at undervise på. I forlængelse heraf defineres i projektet 3 forhold, som forfatterne mener, bør være tilstede for at kunne vurdere underviseres pædagogiske kompetencer:

1. En definition af pædagogiske kompetencer, således at det tydeligt fremgår, hvad der kan vurderes på baggrund af.
2. Velkendte vurderingskriterier, som er relateret til ovenstående definition.
3. En teaching portfolio, hvor underviserne dokumenterer og begrundet deres pædagogiske kompetencer (skills).

Forfatterne fremhæver, at det er helt nødvendigt, at alle videregående uddannelsesinstitutioner bør gøre sig fuldstændig klart, hvad der definerer pædagogiske kompetencer, men at disse ikke behøver at være ens ved alle videregående uddannelsesinstitutioner i Sverige. På den anden side mener de dog, at der bør være *en vis fælles kerne*, som kan videreudvikles på hver enkelt institution, baseret på institutionernes forskellige ambitioner, profiler og kontekster. De foreslår, at en sådan kerne beskrives ved hjælp af 3 basiskomponenter, baseret på 1) Hvad understøtter studerendes læring, 2) underviseres evne til at udvikle med støtte fra teori samt offentliggøre deres praksis; *Scholarship of Teaching and Learning* og

3) muligheden for at beskrive et begyndende værdisæt og progression i pædagogiske kompetencer.

Der er tale om kompetencer, der jf. forfatterne enten kan blive en del af definitionen af pædagogisk kompetence i sig selv eller tydeliggjort i kriterierne.

Herefter følger et afsnit om forholdet mellem undervisernes kompetencer og studerendes læringsprocesser, hvor der henvises til internationale resultater, der dokumenterer klare sammenhænge mellem, hvordan undervisere forstår studerendes læring samt betingelserne for at læring kan ske og undervisernes succes i undervisning. I den sammenhæng henvises der til Marton et al. 1984, Prosser & Trigwell 1998; Ramsden 1992 og Biggs 2002. Herudover er der et afsnit, som forsøger at besvare spørgsmålet om, hvorledes pædagogiske kompetencer kan dokumenteres. Her fremhæves undervisningsportfolien entydigt som dokumentationsredskab, hvor der dog samtidig pointeres det problem, at nogle undervisere kan have vanskeligt ved at formulere sig skriftligt omkring undervisningsmæssige spørgsmål. Her mener forfatterne imidlertid, at en god definition for pædagogiske kompetencer kan være til stor hjælp og det pointeres yderligere, at det er undervisernes pædagogiske færdigheder, som skal vurderes, ikke deres færdigheder som skrivere! For at sikre validitet og reliabilitet i bedømmelserne anbefales det at supplere portfolien med et interview i forbindelse med ansættelse eller forfremmelse.

Flere steder i rapporten pointeres det, at spørgsmål om pædagogiske kompetencer ikke alene er et individuelt anliggende, men at kvaliteten af undervisningen er en hel institutions anliggende.

Af konklusionen fremgår det, at det ikke ser ud til, at pædagogiske kompetencer hos underviserne er et anliggende, der prioriteres særligt højt fra central side. Således fremhæves det, at der i forslaget til en ny evaluering af kvalitet i videregående uddannelse, lavet af Høgskoleverkets *Swedish National Agency for Higher Education* fra 2009 ikke med et eneste ord nævnes noget om undervisernes pædagogiske kompetencer på trods af, at der er et ønske om at evaluere kvaliteten af de studerendes læring. Forfatterne nævner dette som et paradoks samtidig med, at der også i Sverige er øget

opmærksomhed på evalueringer af forskningsresultater. De fremhæver, at den manglende fokus på undervisernes pædagogiske kompetencer i Sverige bl.a. har ført til etablering af de studerendes egen evalueringsportal, <http://www.studentertyckertill.se/forelasare/>, som af forfatterne her anses for uheldig, idet der er tale om usammenhængende og tilfældigt datamateriale. Pointen er imidlertid, at der kan være en fare for, at studerende i stigende omfang selv vil sørge for dokumentation, hvis ikke systemet selv formår at dokumentere dets pædagogiske kompetencer.

Den anden halvdel af rapporten med de 8 forskellige perspektiver på spørgsmålet om pædagogiske kompetencer kan klart anbefales at blive læst, hvis man ønsker indblik i hvorledes svenske videregående uddannelsesinstitutioner på forskellig vis har grebet spørgsmål om pædagogisk kvalificering af undervisere an.

Udviklingen i Sverige kan på mange måder sammenlignes med det, der foregår inden for det universitetspædagogiske område i Danmark. Om end vi ikke i Danmark endnu har haft et samlet projektarbejde omkring forskellige praksisformer ved universiteterne i relation til undervisernes kompetencer inden for det undervisningsmæssige område, så bliver disse jævnligt sat til debat såvel i DUN's bestyrelse som på de årlige konferencer, hvor mange af de nævnte forhold, som har betydning for etablering af hensigtsmæssig undervisningspraksis ved de videregående uddannelsesinstitutioner, bliver drøftet, ligesom der ved de enkelte videregående uddannelsesinstitutioner er enheder, der arbejder på at styrke undervisernes kompetencer, således at undervisningen kan håndteres professionelt og kvalificeret. Vi kunne på sigt arbejde for, at et lignende projekt får mulighed for at kunne gennemføres inden for den danske universitetsverden. Bidraget her kan som nævnt ses som et supplement til vores daglige debatter rundt omkring på universiteterne samt minde os om, hvor vigtigt det er, at vi som professionelle universitetsansatte udviklere, undervisere, forskere og ledere selv tage hånd om forhold, som har betydning for undervisningens relevans og kvalitet, så det ikke bliver tilfældigt datamateriale, der danner grundlaget for den fortsatte udvikling af undervisningen.